

פרוטוקול מס' 8 / ב

מישיבת ועדת החינוך והתרבות, ביום ג', כג' בפסלו
תשי"ז - 27.11.56 טעה 11.00

בכחול:

היו"ר ש. פרסיץ	ד. נצר
ר. הקטין	א. רזיאל-נאור
פ. זואריץ	ר. צברי
ש. כפרית	
ח. מגורי-כהן	

מוזמנים:

שר החינוך והתרבות ז. ארן
משה פלד
יחיאל לבנון
ר. סטנר

סדר-היום:

המסך הדיון בחינוך טרום-מקצועי וטרום-חקלאי

היו"ר ש. פרסיץ:

תרשו לי קודם כל לברך את שתי חברותינו שחזרו
מנסיעתן בעניני ציבור. עוד נבקש אותן לספר לנו
מן הרשמים שלהן. ברוכות תהיינה.

מ. פלד:

(מוטר לחברי הועדה העתקי תכניות הלימודים
והדגמות מעבודות התלמידים). פתחנו השנה 40
חדרי מלאכה חדשים במקצועות הבאים: מתכת, נגרות, תפירה, אריגה,
דפוס, חרוטת-אבן, אגרו-מכניקה, קרמיקה וצורפות. מספר התלמידים לפי
רשימתנו - 3100, יחד עם הכתות שנפתחו לפני שנה ושנתיים, ויחד עם
אורט - קרוב ל-4000. אם נשווה מספר זה למספר התלמידים הלומדים בחינוך
המקצועי במסך כל השנים, הרי ארבע חמישיות, כלומר 80% מכל התלמידים
הלומדים בכל כיתה"ס המקצועיים בארץ. אנו חושבים שאחרי חג החנוכה
יכנסו כל העניינים למסלול, אחרי קשיים שנגרמו בגלל המצב.

ח"כ הקטין טענה שלא מספיק להתחיל בכתות ז'-ח'
כדי להפנות את הצעיר לחקלאות. אנו מתחילים בכתות הגן במלאכה וממשיכים
בכל הכתות, ומכתה ה'-ו' מתחילים עם סורים מקצועיים. בכתות א'-ד'
לומדים ע"י הפורים הכוללים והם מכניסים את המלאכה כהדגמה לנושא
הנלמד בבית"ס. אנו מטפלים בהכנת תכניות לסמינרים הכוללים כדי שהטורים
יוכלו לעשות עבודה זו כתיקונה.

ח"כ הקטין שאלה למה בית-ספר מקצועי עולה כל כך
ביוקר. לפי התקן נותנים 29 שעות לכתה ז' או ח' ואם מוסיפיה מלאכה
מורחבת, זה עוד שתי שעות, ועוד חמש שעות לבנות, ובסך-הכל 36 שעות.
בכתה טרום-מקצועית נותנים 54 שעות (24 שעות לימודים עיוניים כלליים,
3 שעות לימודים עיוניים מקצועיים לבנים לחוד ולבנות לחוד, ואח"כ 12
שעות לימודים מעשיים). כלומר, כל ילד מקבל 39 שעות, אבל למטרד החינוך
זה עולה לפי 54 שעות. תוספת 3 שעות לתלמיד בכתה ז', נוסף ל-36 שעות,
אינה מהווה מעטסה גדולה, לפי נסיוננו.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

קח כתה כפי שהיתה, במלאכה מורחבת,
ועכשיו אתה רוצה להסלים אותה לכתה
טרום-מקצועית. כמה שעות אתה צריך להוסיף?

מ. פלד:

תסע שעות.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

זאת אומרת שלתקציב הסדינה אתה מוסיף
10 שעות.

מ. פלד:

בשתי השנים אנו מוסיפים 18 שעות והן עולות
לסדינה כ-90 לירות; 10 לירות לאטורטיזציה של
הכלים ו-50 ל"י לחפרי עבודה. כלומר תלמיד עולה לנו במסך שנתיים 150 ל"י.

נשאלתי למה לא מכניסים סקצויות אחרים, כגון אופטיקה, מכניקה עדינה ושלמות. בכונה איננו קוראים לזה סגרות ונגרות, כי אנו נותנים יסודות, וקוראים לזה סתכת ועבודות עץ. כל יסודות אלה יכול התלמיד אח"כ ללמוד סגרות מכנית, סגרות בנין, מכניקה עדינה, טרברנות, רדיו, אלקטרוניקה וכו'. אותו דבר בנגרות.

נשאלתי על הקשר בין החינוך המקצועי והטרומ-סקצועי, וברצוני לספר על בסיון שנעשה ע"י סועצות הפועלות בזמן מלחמת העולם השנייה. בהיותי סנהל בי"ס טקס-פיין החליטה ממשלת הסנדס לגייס אנשים שאין להם סקצוע וללמדם סקצוע, והיו ביניהם בנות שלמדו ריתוך חשמלי ואוטוגני, ואחת מהן הצטיינה בסיוחך ברתכות. אם נוכל להתגבר על היחס של הפועל בתוך המפעל עצמו לגבי מורה העובדת בסקצועות אלה נוכל לעשות רבות. בודאי שהמטך החינוך המקצועי בכתות הטרומ-סקצועיות הוא האלפא-ביתא של החינוך המקצועי.

ח"כ רזיאל-נאור טענה שיש הבדל בין חינוך לעבודה והכשרה טרום-סקצועית. בודאי. אנו עושים זאת בשני הכוונים. יש מקומות שהילד יכול לבחור לו את המקצוע, אבל זו התעסקות ולא לימוד סלאכה. גם מספר השעות שם הוא מוגבל אבל בטמס זמן זה עוברים באופן רוטאציוני מענף לענף.

ח"כ רזיאל-נאור חושטת שבגיל 12-14 התלמיד אינו מסוגל ללמוד סקצוע. אביא כמה דוגמאות איך עושים זאת בעולם. ב-1926 התפעלו בגרמניה מן הבדיקות הפסיכוטכניות, שהיו דבר חדיש ביותר, אבל כיום אין מקבלים אותן כדבר מוחלט ויש שיטה של מעקב, וזו הכתה המקיפה שאנו מקיימים. ב-1933 הנהיג שר החינוך בפולין שיטה חדשה לחינוך המקצועי המיוסדת על שני שלבים: א) 4 כתות בי"ס יסודי; ב) 6 כתות של בי"ס עממי. למדו 4 שנים וקבלו אחר כך תעודה של גימנסיה מכנית. אחרי שנתיים נוספות של ליצאום עברו לפוליטכניקום. (קורא מתוך כרך 16 של ה"אנציקלופדיה אופ סושיאל סייאנס", על הנסיון בעמס זה בארצות שונות). בשיקאגו ראיתי ב-1948 כתות טרום-סקצועיות בכתות ז'-ח' והם נתנו 10 שעות בשבוע (600 דקות).

ח"כ רזיאל-נאור שאלה בדבר הסודים, שאינם סתאיטים. בודאי שלא הגענו לשלמות, אבל אם נטווה סודים אלה עם הסודים העובדים בבתי"ס המקצועיים, ניווכח כי דרגת ההשכלה של סודינו הרבה יותר גבוהה. שם רובם אנשים לא צעירים שגמרו בתי"ס בחו"ל שהיו מיוסדים על 4 כתות בי"ס יסודי, והסודים שלנו רובם סיימו בתי"ס המיוסדים על 8 כתות בי"ס יסודי; אבל אינני אומר שזה מספיק ועלינו עוד להשלים ידיעותיהם. בקיץ קייטנו קורס של שבועיים וביום א' הקרוב יהיה טוב כנס ונמשיך בלימודי פסיכולוגיה ופדגוגיקה, ואני סבור כי במשך שנתיים נגיע לדרגה שתקבלת על הדעת כפי שזה מקובל בניו-יורק. אנו רואים מחלק החברותי ענין לא פחות חשוב מהחלק המקצועי ומגמתנו, שהטורה ישתלב בחיי ביה"ס; ואפנים ראיתי בארה"ב סודים לסלאכה שנעשו למנהלי בתי"ס סקצועיים.

דברו על מכונות, שאינן סתאיטות. אולי הן אינן מספיקות, וזאת אני מקבל, כי השיטה עכשיו היא עד כמה שאפשר למעט בעבודות יד ולהרבות במכונות; אולם זה ענין הקשור במטבע זר והוא מהווה קושי לא מועט. בכתה א' של הכתות הטרומ-סקצועיות הכנסנו שתי סחרטות, בו בזמן שתלמיד בי"ס סקצועי אינו נגס אפילו למכונה באותה כתה. אם תהיה לנו אפטרות, בודאי שנעשה את הדבר הזה.

יו"ר הועדה שאלה אם צריך להתחשב בכשרו הפיסי והטכני של התלמיד. בביקורנו בכתה ז' בראשון-לציון ראינו ילדים שעבדו בעבודות עץ. אחד מהם, ילד תימני שבקושי הגיע לשולחן, עבד בהתלהבות רבה וכשהשר שאל אותו איך העבודה לא הרבה ואמר: "יופי". זה אמר הכל. הייתי אמשול בשבות-עם והטורה סיפר לי כי תלמידים רבים שהפטיקו חזרו ללימודים אחרי שהכניסו את הכתה הטרומ-סקצועית. כלומר, הדבר הוא לטובת הילדים, כי הם רואים איזו שהיא מטרה לנגד עיניהם.

ח"כ פרסיץ אמר שיש להחדיר את הכרת הטיב של העבודה. בודאי שאנו משגיחים על כך. בדרך כלל איננו אומרים שזו תכנית קבועה ונדו"ח שמורה צריך להגיש לנו אנו שואלים מה הסינויים שהוא מציע כדי להגיע למכסימום היעילות בלימוד הזה.

לא אכנס בבעיה, אם אנו מקסימים את ערך החינוך המקצועי או מגדילים. אני רואה ש-5000 תלמידים בחינוך המקצועי בארץ, בהשוואה לסדינות אחרות, אינם מספיקים. באופן יחסי לאה"ב זה צריך להיות אצלנו הרבה יותר ואנו רואים בקאדרים שיצאו מכתות אלו הגדלת החינוך המקצועי בארץ ועי"כ גם הגדלת הכשרתם לטיב העבודה ולדייקנות בה.

ודאי שיש עוד הרבה בעיות שלא פתרנו אותן: בעית הבת, בעיית גיוון הסקצועות וכו'. בבי"ס בבאר-שבע פתחנו, בעזרת "חרטה" מחלקה לקרטיקה לבנות והובטח לנו לקבל את הבנות שיגמרו, לעבודה. בבי"ס על הר הקסטל אנו עושים חרושת אבן וגם שם הבטיח לנו מנהל העבודה שאם נפתח כיתה ט' יקבל את כל התלמידים שיגמדו ויתן להם 9 ל"י ליום. בראש-העין הכנסנו מורה שהוא צורך טוטל, שלחנו אותו לירושלים ללמוד עבודות פיליגרניות והוא סלמד עכשיו בסתי כותת - צורפות רגילה וצורפות פיליגרנית. באנו בדברים עם "מלכית", שתקבל לטווק את כל עבודות האריגה שנעשה, ותספק לנו צמר ב-50% של המחיר. כן הובטחה לנו עזרה להסדך הדרכת התלמידות. מטרה הסטחור והתעסיה עורך סקר, מה המקצועות הדרושים למשק הסדינה ועוד נמשיך לטפל בכך.

אני רואה בחינוך הטרומ-מקצועי שלב חשוב מאד בחינוך המקצועי בכלל באהץ ואני מקווה כי נצליח - לא בשנה אחת, אבל מסך כמה שנים נוכל להגיע למה שהער שלנו רוצה ולמה שאנחנו רוצים לעשות.

י. לבנון: רכזתי את דברי כתשובה לשאלות שנשאלו כאן, בכמה נקודות: בעית התכנית, היקפה ומהותה; בעיית המורים והתיאום עם המטרידים האחרים המספלים בחינוך חקלאי. כן הבאתי לכאן את התכנית כפי שעובדה (מחלק התכנית לחברי הועדה).

בחינוך הטרומ-מקצועי, שהתחיל ב-תשט"ו, התחלנו בחטט כותת חקלאיות טרומ-מקצועיות. בשנה שעברה הגענו ל-9 כותת. השנה פתחנו 43 כותת חקלאיות המתחלקות כדלקמן: שליש מהן בערים וביישובים עירוניים (כולל כגדל-העסק כישוב עירוני, למסל); שליש מהן במושבנות או ביישובים הדרומיים למושבנות; שליש בכפר סמס או מוסדות סגורים בהם מתחנכים ילדי הכפר.

התכנית במהותה כוונה כך, שהילד, אחרי שילמד שנתיים בכותת ז' ו-ח' יוכל ללא כל קושי לרכוש לעצמו ידיעות שילדים רוכשים לעצמם בכותת א' של בתי"ס תיכוניים חקלאיים. בשבילנו אין זורק בעיה של הקניית ידיעות ויכולת. דבר לא פחות חשוב מזה הוא, להנחיל את הרצון להישאר בחקלאות, ללכת לחקלאות, ולחניכים שלנו זה אוטור: להמשיך בבית"ס החקלאי הקיים כיום; או, או במקומות מסויימים אין בי"ס חקלאי, המטרה יפתח כיתה ט' על סנת לתת להם השכלה שתאימה ל-10 שנות לימוד. בודאי לא אזלזל ב-12 שנות לימוד, אבל זוהי המציאות בארץ. עובדה שנתענך ובמקומות אחרים בחרו ההורים להשאיר את ילדיהם על סנת שיווצר נכס במקום ולא יוציאו את הילדים מן המקום הזה. עסינו זאת בהתייעצות עם גורמים ציבוריים מטפלו בבעיות אלו וגם שם טצאנו אותו הד.

עדיין לא הסגנו כל מה שתכנית זו אוטרת להשיג והסיבה היא, שבחקלאות ובמטק חקלאי אי-אפשר להסתפק בבניית הטכניקה או בהקמת חדר טלאכה והבאת סכוכות. אנו רוצים שטטק זה יקום תוך שיתוף טכטיטאלי של הילדים עצמם, ועל כן המקצועות השונים שתטצאו בתכנית אינם מקצועות טטאטיים.

המקצועות הנלמדים הם: יסודות חקלאות מבחינה עיונית והכרת כלים וטכטיירים בחקלאות; ענף ריבוי צמחים, שהוא ענף נרחב ביותר, החל מגידול פרחים וטיחי בוי ועצי-פרי וירקות - כל מה שענף זה יכול לתת במטק החקלאי; ענף גידול עופות. איננו מתכוונים להקים בי"חר לעופות כי אם לתת את היסודות, שהילד יהיה טצוי אצל בעיות ההזנה והגידול החל מהסדגרה וגמור בטטילה, ואנו קושרים זאת בלימודי הטבע באופן אטיץ ביותר. עוד ענף שלא היה מקובל בהוראת החקלאות בבית"ס היסודי וטטצאנו לנכון להכניסו הוא הענף הנטקי. אנו סבורים שילד במסלול או בחצב או באטוונים אינו צריך לחכות לאינסטלטור שיבוא ממקום אחר. ספקנו טכטיירים שונים שבהם הילדים יכולים ללמוד את הטקצוע הנקרא אינסטלציה; זאת אוטרת סידור רשת הטקאה ותיקונה. איננו מתכוונים לעשות אותם לאינסטלטורים מקצועיים, אבל במטקם הם ידעו לתקן ולהתקין את רשת ההטקאה ולא יהיו זקוקים לאדם טבחוף. הנה ידוע כי ישנם צמחים הזקוקים לצל ויש צורך לבנות להם סחכות. בענף ריבוי צמחים לומדים הילדים להרכיב זאת באופן קל וזול טצבורות שונים.

כמועצה לחינוך חקלאי דנים בנושא זה, ואחד מחבריה, סר בן-דוד כותב לי שאם יבוצע אפילו חלק מהתכנית הזו תוך שנתיים ראשונות, הרי עשינו ספעל גדול לחינוך החקלאי בארץ. נתכנתה ע"י משרד החינוך ועדה מיוחדת, בהשתתפות פרופ' הורביץ, שתבדוק את הדבר ואני מקווה שנגיע לביצוע התכנית הזו במכסימום האפשרי.

בעיה נוספת היתה, כטובן, בעית הכלים והבעיה התקציבית. עדיין לא קבלנו בחקלאות את התקציב הדרוש לנו, אבל מתוך ידיעה שאנחנו אחרי אשריל נשלים את הדברים כולנו בתקציב, ויש הבטחה להתקציב יבדל ויהיו כל הכלים הדרושים לענין הזה.

אסביר איך המסך הקטן הזה יכול לבוא במקום המסך הגדול בסקוה-ישראל או בנש"ל. אין כל ראון שהוא יבוא בסקוכם, אבל אין ספק שהמסך הקטן - אם מדובר על דונמים אחדים, עד 10 דונם - דוקא הענף הקצוועי הלא גדול ביותר נותן כבחינה סקצוועית וחינוכית לילד בגיל זה הרבה יותר מאשר המסך הגדול, שאיננו מקיף אותו עוד בגיל זה ואיננו יכול להיות לותף בבנייתו. ברוב המקרים בכתה א' בני"ס החקלאי עובדים בעבודות הטובניות ולא סקצוועיות, בו בזמן שבמסך הקטן, שבנוי במיוחד ללימוד ולחינוך, יש לנו אפשרות זו - אם כי לא התעלפנו מהצד המסכי שבדבר ועשינו גם חשבון לל הכנסה. נקטנו בשני דרכים אלה גם יחד אבל לא שעבדנו את הילד למסך.

אין ספק שתהיה ויש כבר איזו התחלה של תיאום שלא עם משרד החקלאות בשטח זה. לא ראינו שזה יכול להיות אחרת. ב"כ משרד החקלאות הודה במקרה מסויים כי הידיעות שהתלמידים רכשו לעצמם כאן עולה בסידה מסויימת על ידיעות תלמיד בכתה א' בני"ס חקלאי. בני"ס חקלאי הילד בכתה א' מטקיע מזמנו לפחות חודס וחצי או חדשים בסירותים שאינם ענין למקצוע במיוחד. פה זה איננו. בני"ס החקלאי המפותח יל מסך גדול והוא עובד בעבודות שאנחנו חוסכים אותן. אנשי סקצווע יודעים, למשל, שלא צריך לעבוד חדשים בקטיף כדי לדעת לקטוף. מכיון שהמסך הוא גדול ומרוחק מן הבית, מתבזבז זמן על הליכה למסך ומשבו. מתבזבז גם זמן ביטות הגשמים, שאז אי-אפשר לעבוד ימים או אפילו שבועות רצופים באדמה כבדה. אצלנו הסורה הוא גם סורה ללימודי הטבע ברוב המקרים, איננו פועל חקלאי. אין לנו אדם שיהיה עסוק אך ורק בעבודה ולא בלימודים, וביטות הגשמים ובימי שרב הוא מנצל את הזמן הזה על מנת להגביר את הידיעה העיונית הדרושה לילד לא פחות מאשר הידיעה המעשית.

אנו נותנים 11 שעות בעבודה. בעבודה העיונית יש לנו 4 שעות טבע וחקלאות ואם הדבר לא יטפיק, נגדיל זאת. אין לי ספק שאפשר להגיע לידי כך, שהילד יהיה מסוגל להמשיך אח"כ בכתה ב'. בעולם הפדגוגי שלנו יש אהדה רבה לענין זה של חקלאות בני"ס היסודי ומגטה להגדיל את מספר השעות, היות ופה החינוך הוא משולב עם העבודה מסש.

אשר למורים, עדיין לא השגנו כל מה שאנו רוצים. הטורים שאבנו מבין בוגרי בתיה"ס החקלאיים בארץ בעיקר. זה הרוב הגדול של הטורים שקבלו הכשרה בקורס מיוחד לענין זה. חלק מהם מרוכז בימי עיון בחופשות הסונות. בחנוכה יהיו שלחה ימי עיון ואחר-כך טוב. אנו שולחים אותם גם למדרשות שלנו להכשרת מורים לטבע ולחקלאות, על מנת שיקבלו במשך שנתיים אלה 200 שעות. אנו מוסיפים לזה את סקצווע ידיעת הארץ ומולדת. חלק מטורים אלה הם בני מסקים ומולכים, שמאחוריהם יש כבר איזה מסיון חינוכי ואנו נותנים להם את ההכשרה הדרושה בכדי שיוכלו להורות בכתות אלו. אנו מבבטים לנו חבר מורים. אינני יכול להגיד שאת הכל פתרנו, אבל בערך בגבול של 85-90% מן הטורים שהכנסנו השנה יהיו מסוגלים לבצע את התכנית הזאת. כטובן, נצטרך עוד להסקיע בזה לא מעט כוחות.

יש ענין לל הקרבה מן הכתות האלו על ביה"ס כולו. הייתי יכול לסנות מספר מקומות ששם תוכלו למסוע מפי מנהלי בתיה"ס כי מגטה חקלאית זו נתנה לתלמידים יותר ראון ללימוד ועבודה שהם גם הטיגו תוצאות טובות במבחנים למילגות. יש רצון ללכת בדרך זו. זה גם שינה את יחסם של ילדי העולים אל העבודה עצמה, כי כידוע היו הורים שיחסם לעבודה איננו זה כפי שהיינו רוצים שיהיה.

נתנו גם כלים אחרים בידי המורים. אני מתכוון לספרי לימוד לכתות אלה, שעדיין אינם שלמים. נתנו גם פנקס עבודה שבו מפורטות העבודות הסונות בכל ענף וענף.

איני יכול עדיין לתת סיכום לדברים, אבל סמתי
השנים האלו, שעודנו אותנו בעבודה, אני יכול להגיד שאם האחוז שבין
בוגרי בתי"ס יסודיים שהלכו לבתי"ס חקלאיים גדל, הרי זה אומר שזה
כשאני רוצה למדוד זאת באחוזים, ואהיה זהיר ביותר, אומר שבמקום
שכנינו 8% שבין גומרי בתי"ס הלכו 40% לבתי"ס חקלאיים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן : אקדים כמה הערות כלליות. אתמול הייתי

בישיבת מרכז הסורים. הרציתי בפניהם
על העניין הזה וסוכם שהם יערכו יום עיון מיוחד לנושא זה אבל יקדימו לו
ביקור בכתות הטרומ-סקצועיות בארץ. אני מספר לכם זאת כי אני מאד רוצה
שגם חברי ועדת החינוך והתרבות של הכנסת יבקרו ויראו את העניין כפי
שהוא. אני יודע שכאשר אני הולך, זה מוסיף לי כוח.

רבותי, בהחלט צריך ללמוד סחו"ל אבל כמו בהרבה
מאד דברים אנו צריכים לראות מה בכל זאת החינוכי ביותר בליביל הארץ;
בעניין זה של חינוך למקצוע והנחך לחקלאות, יש איזה דבר מיוחד שאנחנו
סוכרחים לחפל לנו דרכים בלתי אורתודוכסאליות. לעניין זה נגשנו בטוח
קר ביותר, אולי בלב חט אבל בטוח קר - כיצד להביא רגים ככל האפשר
לעניין הזה.

זאת אפשר להשיג עי"כ שזה יהיה בכל זאת יותר
זול, כי מחיר ההכשרה המקצועית והחקלאית כפי שהוא כיום מהווה מחסום
עצום וזה מחייב לדעת מה המטרה. ארבע שנים של בי"ס חקלאי עם פניטיה
זה דבר מאויין, אבל כמה זה יקיף במדינה? אני רואה בעניין ההכשרה
הטרומ-סקצועית סנוף לשינוי פני הדברים גם לגבי בתי"ס סקצועיים וגם
לגבי בתי"ס חקלאיים ואנחנו סוכרחים להגיע פה לאיזו תכלית.

כשהרציתי בכנסת על העניין דברתי על הקורים הכלליים.
מאותו זמן התקדמנו הרבה מאד בגיבוש הדברים, ואני אומר לכם בפירוט
שזה עוד לא סופי כי תוך כדי עבודה יעלו בעיות שנצטרך לטפל בהן. אם
תשאלו אותי מה מדאיג אותי בכל העניין הזה - הרי הוא העניין הפרוזאי
ביותר, שאלת התקציב.

יש שלטה כווננים בהם נלך בעניין הכשרת הסורים:
(א) נקח את הטובים ביותר שבין גומרי בתי"ס תיכוניים מקצועיים לאחר
שלוש שנות עבודה, ונשלים להם ידיעות מבחינה פדגוגית; (ב) יחד עם סכרד
העבודה נטפל בשאלת הכוון לסורים ליד הטכניון; (ג) אנו סנהלים סו"ס
עם "פורד פונדיישן" בדבר הקמת בתי"ס חקלאיים סקצועיים תלת-שנתיים. דברנו
על חצי מיליון דולר לסבנים ולציוד ואמרנו שהחזקה נקבל על עצמנו.

בדרך כלל בסורה של מדינות קטנות ובינוניות, לסונה
שנות חינוך חובה חיינם נחשבות לדבר נכבד מאד. אצלנו יש חשע שנים, יחד
עם הגן. להעלות עכסיו שנה עשירית - לא בא בחשבון, ולואי שנוכל
להחזיק מעמד שנה שיש לנו, כי האוצר מתפקע מאתנו. בהשוואה עם הלנה
הקודמת יהיה בשנה הבאה הפרש של 13-15 מיליון ל"י, רק לפי מה שמחייב
החוק, וזה קשה מאד.

אינני מדבר על מהפכה. איננו הופכים את הדבר
הקודם, וכל מה שקייט - קייט. אנו באים להוסיף איזה דבר, ואותו דבר
שאנו רוצים להוסיף או להשלים עלול לעשות מהפכה בחיינו. בזה אני מאטיין.

אני רוצה שוב להדגיש דגש חזק מאד נקודה אחת.
העובדה שבגיליים ז'ח"ח נמצאים הילדים בין כה וכה במסגרת הסכלכתית,
גם אם לא נכפה עליהם את העניין הזה - פותחת בפנינו אפשרויות עצומות
למגמה הזאת, קודם כל מבחינת יחסם של הילדים. הפדגוגיקה הסודרנית
מכירה, שאחד היסודות המכריעים באותו דבר לקוראים לו עייפות, זה
השעמום, וההכשרה הטרומ-סקצועית היא אויב מספר 1 של השעמום. על כן
אני רוצה שתבקרו ותווכחו שיש בזה ברכה רבה. אין להחסיץ עובדה זו ויש
להפיק מסנה את התועלת, כי הן כבר טרוכזים. העובדה שזה צריך לעלות
לנו 25% כמה לעולה שנה ראשונה בגי"ס סקצועי - סתור כוח-דחף לעניין
הזה אין מה לדבר שזה פלוס עצום שאסור לבזבזו. אלו הן שתי נקודות
מרכזיות בתוך העניין הזה.

בבית הספר יש ליסוד סלאכה החל סכטה א' עד ו',
ואח"כ יש ליסוד סלאכה בכתות ז'ח"ח. אם להשאיר זאת כפי שהוא, זו ברכה
לבטלה אבל לא לעבודה. אם אתה לא בונה את זה באופן תכליתי, בסידה

לאין לזה הספק, גם העבודה שאנחנו מסקיעים עד עכשיו יש לה חשיבות רבה בשביל התפתחות האדם אבל בשביל תכלית אין לה ערך. ואנחנו באים ואוטררים: הבה ניליים זאת ואז נציל גם כל מה שהקענו בזה עד עכשיו.

נתקלתי בזמן האחרון בעובדה מצערת מאד. לפניי לנה דברתי בפתיחת שנת הלימודים באוניברסיטה, ואחד הדברים שעמדתי עליהם היה הסתירה בתוך הנוער שלנו בין נכונות לקידוש השם והשלמה עם קידוש השם. מסק מסויינים על גבול עזה, שעמד בספק כל הזמן בגבורה עילאית, לאחר כיבוש עזה ע"י צה"ל עזבה אותו קבוצה שלמה של 12 בנים. מדוע? - עכשיו לא נחוק", "לאחר שכבשו את עזה אין צורך בנו", ועזבו את המסק. וזה נוער ישראלי, חניכי תנועות נוער, כל אחד מהם לא יסולה בפז, והם עמדו שנים ועכשיו גסרו.

אביא עוד עובדה אחת. גרעיני נח"ל להתחבות, מתברר ל-25% מהם נשארים בתוך החקלאות ו-75% עוזבים אחר כך. ברור לי כי לשאלת ההכשרה בתקופת הילדות יכול להיות ערך עצום בעניין זה. אינני רוצה לחזור על כל הסכיסה הזאת של ז"ח-ח' וסיגול א"ב" של בי"הס המסצועי והחקלאי הדו-למתי לתכנית הזאת. לרבים, לכל אלה שמאזנהיים בבתי"הס החקלאיים אני סייעץ מאוד להתחיל להתבונן יותר עסוק בעניין זה. אני יודע שאפשר להתאהב בזאת, אבל אני אוכר לכם שזה בשביל לורדים ולא בשביל מדינה עניה שצריכה להקנות חקלאות להסוני נוער.

אסרנו: נכוון את הדבר הזה בשני שליש לסצוע ושליש לחקלאות. החלומה היא כזאת מפני שמסק המדינה הוא כזה. סכסכו עם מסרד המסחר והתעסיה שיערוך סקר על חשבוננו, מה דרוש לחסמ-מסונה השנים הקרובות לתעסיה, איזה מסצועות, בהתאם להתפתחות המסקית של המדינה. אנו יודעים את ההגבלות הקיימות במסק החקלאות וסוסכס על כולם שאנחנו הולכים ופתקריים לגבול היכולת של מה שאפשר להפיק מבחינת האדמה החקלאית ומבחינת הכיס, אם יהיה לנו כסף לקיים כל מה שצריך לעשות. אבל גם זה איננו קבוע במסמרות ותוך כדי התפתחות נראה כיצד זה ילך.

בעניין הבנות, הפורטולה שלי היא - שהדבר תלוי בטצוע. אם זה טצוע שהבנות יכולות לעסוק בו, תהיינה כל אותן השעות שיש לבנים. השאלה היא, מה הם המסצועות שבנות יכולות לעסוק בהם. בעניין זה אוטר דברים ברורים ואני סייעץ לא להיגרר אחרי סליצות שגרתיות שאין בהן תוכן. תוכלו לצלם את הבחורה שעובדת בחריטה, ביחוד אם היא נשארה בטצוע. בדרך כלל אין זה כך בכל המספחה של מסצועות הסמכת בכללה. לא מסרתי: הבה נגביל את הבנות סלכתחילה במסק בית; אלא נחפס מה הם המסצועות המיוחדים. את הרוכנסיקה הזאת שמעתי ספי מסוך חסוב מאד, בנאי ותיק, אשר רואה את מה שאני אוכר עכשיו כחילול-השם. הוא חינוך והתחנך עשרות שנים על אמנציפציה של האשה. אינני חולק על העקרון, ובמדינת ישראל ב"ה אין האשה יכולה להתאונן שבכלל אין לה דרך. לפי עניות דעתי, אם לפדוף את מדינת ישראל לפי מצבה של האשה, אין לה מה להתבייש. התענינתי בבעית האשה בבריית-הסועעות. ואחד הדברים הקשים שט זו הדברציה הפיסית של האשה, שמעסיקים אותה בכל עבודות קשות כמו בירוב וכד'. אינני יודע אם אנו צריכים להתגעגע למאטר כזה. לפי עניות דעתי, איננו צריכים. אני לוקח את ארה"ב כדוגמה. סיליוני בנות עסוקות סם בעבודה. היכן? - בהוראה, כאחיות, כפקידות, כלבורנסיות וכד'. מה שנוגע לעבודה בבתי-חרושת, זו עבודה שאיננה מבחינת הכשרה מסצועית וסם זה עניין של מעבר. אבל אם לדבר על תכלית בחיים, אזי נגרות ומסגרות בשביל בנים זו תכלית בחיים, אבל בשביל בנות זה עניין של מעבר שלא תתסונה בו. אבל לגבי העניין שאנו דבים בו עכשיו אני סוכן להתפטר ולהגיד: מסצועות שהבנות יכולות לעסוק בהם ושיש מעב בזה, בבקשה. אין מה שאלה של הפליה, אלא: איזה מסצועות. לגבי החקלאות, סווי-זכויות סוחלט. אני מדגיש זאת במיוחד וסייעץ לקיים לב לעניין זה. אני יודע על עשרות גרעיני החיטבות שהתפוררו מפני שלא הלכו לסם בנות.

אני סציע עלאחה שחברי הועדה יבקרו ויראו את העניין בסו עיניהם - אינני יודע אם זה עניין לסיכום רשמי, אבל על יסוד זה סן הראוי שיהיה לנו עוד בירור אחד שבו חברי הועדה יעלו מה שיעלו כתוך הביקור.

היו"ר ס. פרסיץ: אני חפצה להודות לסר. אני חושבת לאחרי הסיור עוד נשוב לעניין.

הנושא שדנו בו והקדמנו לו שלט ישיבות הוא כה חשוב, שלא ייתכן, לדעתי, שלא נסכם אותו, דוקא מפני שהוא כה חשוב, ויש כל מיני מחשבות, הרהורים, חששות, דעות וגם נקודות מתוכות. הצעת השר, לבקר בטוסדות, היא הצעה טובה מאד אבל יש לתכנן יפה טיור כזה. אבקש להסציא לנו גם את רשימת הכתות הטרומ-חקלאיות (סלכו הרשימה של הכתות הטרומ-סקצועיות, שכבר הוגשה לנו), ואז נקבע מה הנקוטות שבהם נבקר.

היתה לי הזדמנות לסוחח עם אנסי אורט בענין זה, וצריך להדגיש שרוב העבודות האלה נעשות בסיתוף פעולה עם אורט. קבלתי דו"ח שאורט שלח בענין זה לחו"ל, בטפה האנגלית, ונכציא את תרגומו העברי לחברי הועדה.

קבלתי סברק פיו"ר טועצת אילת, שטבקט לקבל אותו לראיון, ואטמע מה בפיו.

קבלתי סכתב מחבר הכנסת איכילוב בקטר לועדת הטסנה לחינוך גופני, אשר נבחרה על ידנו ושהיו"ר שלה הוא ח"כ אבריאל. (קוראת את הסכתב). סאידך גיסא פנו אלי לא באופן רספי אנסייה טסכוון דינגייט, וגם הם היו טסורטרים על חוסר הפעולה. פניתי לח"כ אבריאל בצורה ידידותית ביותר בענין זה, והוא ביקט טכני לתת לו אפשרות להסביר לי את הדברייט בפעם אחרת, אולם טאז חלף זמן מה.

ד. נצר:
ח"כ אבריאל בקטני להודיע שלא יוכל לטלא את תפקידו כיו"ר הועדה, מחוסר זמן, והוא ביקט לטסור טהוא עוזב את ועדת הטסנה. אני מציעה את ח"כ צברי כיוסבת-ראש ועדת הטסנה.

פונקם: חברת הכנסת ר. צברי תטטט כיו"ר ועדת- הטסנה בטקום ח"כ אבריאל.

היטיבה ננעלה בשעה 13.00